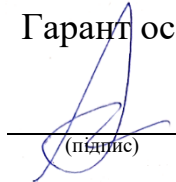

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра комп'ютерних систем, мереж і кібербезпеки (№ 503)
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

(підпис)

А.В. Шостак

(ім'я та прізвище)

« 30 » серпня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Операційні системи

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 12 «Інформаційні технології»

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 123 «Комп'ютерна інженерія»

(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: «Системне програмування»

(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2024 рік

Розробник: Узун Дмитро Дмитрович, доцент, к.т.н., доцент

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри комп'ютерних систем,

(назва кафедри)

мереж і кібербезпеки

Протокол № 1 від « 30 » серпня 2024 року

Завідувач кафедри д.т.н., професор

(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

В.С. Харченко

(ім'я та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>12 "Інформаційні технології"</u> (шифр та найменування) Спеціальність <u>123 "Комп'ютерна інженерія"</u> (код та найменування) Освітня програма <u>Системне програмування</u> (найменування) Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Обов'язкова
Кількість модулів –1		Навчальний рік
Кількість змістових модулів – 2		2024/ 2025
Індивідуальне завдання - <u>немає</u>		Семестр
Загальна кількість годин – 48/120		<u>5-й</u>
		Лекції ¹⁾
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4,5		<u>32</u> години
		Практичні, семінарські¹⁾
		<u>00</u> годин
		Лабораторні ¹⁾
		<u>16</u> годин
		Самостійна робота
		<u>72</u> годин
		Вид контролю
	залік	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання – 48/72

¹⁾ Аудиторне навантаження може бути зменшене або збільшене на одну годину в залежності від розкладу занять.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: (OK12) надання студентам знання і навичок у галузі фундаментальних концепцій і практичних рішень, які є основою сучасних операційних систем (ОС), використання можливостей операційної системи; ознайомлення з функціями, структурою, принципами побудови, методами розробки, основами функціонування і використання операційних систем різного рівня складності і їх компонентів.

Завдання: (OK12) формування у студентів базових системних понять і навичок, цілісного бачення сучасного рівня основних характеристик системного програмного забезпечення (ПЗ) обчислювальної машини, які явно відображаються в програмах і повинні бути враховані при розробці і виконанні програм: принципи, методи й інструментальні засоби налаштування та керування мережевими пристроями; методи керування зовнішніми пристроями і методи маніпулювання пам'яттю; посилення міждисциплінарних зв'язків, розвиток системного мислення.

Компетентності, які набуваються:

- ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ФК6. Здатність проектувати, впроваджувати та обслуговувати комп'ютерні системи та мережі різного виду та призначення.
- ФК8. Готовність брати участь у роботах з впровадження комп'ютерних систем та мереж, введення їх до експлуатації на об'єктах різного призначення.
- ФК9. Здатність системно адмініструвати, використовувати, адаптувати та експлуатувати наявні інформаційні технології та системи.
- ФК10. Здатність здійснювати організацію робочих місць, їхнє технічне оснащення, розміщення комп'ютерного устаткування, використання організаційних, технічних, алгоритмічних та інших методів і засобів захисту інформації.
- ФК15. Здатність аргументувати вибір методів розв'язування спеціалізованих задач, критично оцінювати отримані результати, обґрунтовувати та захищати прийняті рішення.
- ФК16. Здатність розробляти та адаптувати операційні системи різних типів при побудові та використанні комп'ютерних систем та мереж.
- ФК17. Здатність розробляти, налагоджувати та адмініструвати системи управління контентом (CMS) для веб-застосунків.
- ФК 18. Здатність налагоджувати та адмініструвати системи на кристалі SoC, вбудовані системи, розподілені системи на основі IoT, а також інші комп'ютерні системи і мережі розподіленої обробки і зберігання великих даних, які спільно працюють у мережі для вирішення поставлених задач на об'єктах різного призначення.

Очікувані результати навчання:

- ПРН1. Знати і розуміти наукові положення, що лежать в основі функціонування комп'ютерних засобів, систем та мереж.

- ПРН3. Знати новітні технології в галузі комп'ютерної інженерії.
- ПРН7. Вміти розв'язувати задачі аналізу та синтезу засобів, характерних для спеціальності.
- ПРН8. Вміти системно мислити та застосовувати творчі здібності до формування нових ідей.
- ПРН9. Вміти застосовувати знання технічних характеристик, конструктивних особливостей, призначення і правил експлуатації програмно-технічних засобів комп'ютерних систем та мереж для вирішення технічних задач спеціальності.
- ПРН10. Вміти розробляти програмне забезпечення для вбудованих і розподілених застосувань, мобільних і гібридних систем, розраховувати, експлуатувати, типове для спеціальності обладнання.
- ПРН13. Вміти ідентифікувати, класифікувати та описувати роботу комп'ютерних систем та їх компонентів.
- ПРН16. Вміти оцінювати отримані результати та аргументовано захищати прийняті рішення.
- ПРН22. Вміти розробляти та адаптувати операційні системи різних типів при побудові та використанні комп'ютерних систем та мереж.

Пререквізити

- ОК1 – Вища математика;
- ОК2 – Дискретна математика;
- ОК4 – Технології програмування;
- ОК5 – Фізика;
- ОК7 – Архітектура комп'ютерів;
- ОК9 – Моделі та структури даних;
- ОК12 – Операційні системи;
- ВК1 – Правова компетентність;
- ВК6 – Формування системного наукового світогляду.

Кореквізити

- ОК17 – Комп'ютерні мережі;
- ОК21 – Курсовий проект 1 (КП);
- ОК24 – Захист інформації в комп'ютерних системах.
- ОК25 – Курсовий проект 2 (КП)
- ОК27 – Системне програмування;
- ОК31 – Технології віртуальної та доповненої реальності.

Інструментальні засоби і технології

1. ОС Linux або MS Windows, Microsoft Word і Microsoft Excel, які входять в офісний пакет Microsoft Office. Припускається використання аналогічних продуктів інших виробників.
2. Гіпервізори віртуалізації Oracle Virtual Box або VMware.
3. Програмне забезпечення проміжного рівня Microsoft VSCode, скриптова мова програмування Bash.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Основні характеристики та заходи взаємодії з ОС Linux

Тема 1. Класифікація системного програмного забезпечення. Поняття операційної системи.

Предмет, ціль вивчення й завдання дисципліни. Структура, зміст дисципліни й методичні рекомендації з її вивчення. Місце дисципліни в навчальному процесі. Характеристика рекомендованих під час вивчення дисципліни джерел інформації. Класифікація системного програмного забезпечення. Поняття операційної системи. Історія розвитку й покоління операційних систем. Загальні положення про ОС Linux. Вибір дистрибутиву. Історія розвитку ОС Linux.

Тема 2. Взаємодія користувача із системою за допомогою термінального пристрою й інтерпретатора командної строки. Одержання довідки (допомоги).

Редагування командного строки. Історія команд. Робота в різних терміналах. Інтерпретатор команд. Одержання/зміна особистої інформації (who, whoami, id, finger, w, chfn, passwd, logm, chsh). Поняття домашнього каталогу, файли bashrc, bash_profile, bash-history. Команда man й info. Одержання довідки. Налаштування робочого середовища.

Тема 3. Структура файлової системи ОС Linux. Робота з файлами й каталогами. Пристрої в Linux. Типи файлів.

Основні команди для навігації по файловій системі (cd, dri, ls). Основні команди для роботи з файлами (каталогами) (rm, mv, cp, touch; cat, less, more, tail, head). Організація пошуку (find, locate, grep). М'які й тверді посилання. Стандартні потоки вводу/виводу та їхній перенапрямок. Канали. Робота з дисками. Типи пристроїв в Linux. Програма Midnight Commander.

Тема 4. Права доступу, привілеї й типи користувачів в ОС Linux.

Типи користувачів. Суперкористувач root його обов'язки та права. Зміна прав доступу до файлів і каталогів (chmod). Зміна власника файлу й каталогів (chown, chgrp). Керування користувачами, команди adduser, useradd, userdel, usermod. Команди для роботи із групами groupadd, groupdel, groupmod. Робота з механізмом квот (quota, quotaoff, quotaon, quotastats і т. д.). Надання тимчасових привілеїв за допомогою утиліти sudo.

Тема 5. Управління процесами в ОС Linux.

Стан процесів. Сигнали. Дерево сигналів. Команди ps, top, nice, renice, kill, pstree. Переклад процесу у фоновий режим, зміну пріоритетів процесу. Команда nohup. Демони в ОС Linux. Керування пам'яттю в системі. Область SWAP.

Змістовний модуль 2. Особливості роботи з комп'ютерними мережами в дистрибутивах Лінуks.

Тема 6. Віддалений доступ. Реалізація клієнт-серверного безпечного терміналу в ОС Linux.

Основні протоколи віддаленого доступу. Програмні реалізації алгоритмів шифрування. Особливості використання secure shell протоколу, базові та просунуті налаштування. Клієнтське програмне забезпечення віддаленого доступу, його налаштування.

Тема 7. Основи управління процесами за допомогою Bash.

Типові функції інтерпретаторів командного рядку. Особливості використання інтерпретатора Bash. Ієрархія процесів та їхня взаємодія. Базовий синтаксис Bash.

Тема 8. Адміністрування Linux з використанням Bash. Розроблення скриптів.

Автоматизація рутинних дій системного адміністратора за допомогою Bash скриптів. Можливості та обмеження при використанні скриптів. Елементи функціонального програмування з використанням логічних конструкцій Bash.

Тема 9. Bash. Використання регулярних виразів.

Особливості застосування регулярних виразів. Використання регулярних виразів в Bash скриптах. Просунуті утиліти обробки файлів, їхнє використання в Bash скриптах.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	Усього	У тому числі			
		л	п	лаб.	с. р.
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовний модуль 1. Основні характеристики та заходи взаємодії з ОС Linux					
Тема 1. Класифікація системного програмного забезпечення. Поняття операційної системи.	6	2			4
Тема 2. Взаємодія користувача із системою за	12	2	2		8

допомогою термінального пристрою й інтерпретатора командної строки. Одержання довідки (допомоги).					
Тема 3. Структура файлової системи ОС Linux. Робота з файлами й каталогами. Пристрої в Linux. Типи файлів.	14	4	2		8
Тема 4. Права доступу, привілеї й типи користувачів в ОС Linux.	14	4	2		8
Тема 5. Процеси в Linux. Демони. Керування пам'яттю.	14	4	2		8
Разом за змістовним модулем 1	60	16	8		36
Змістовний модуль 2. Внутрішня структура ОС Linux та утиліти командного рядка					
Тема 6. Віддалений доступ. Реалізація клієнт-серверного безпечного терміналу в ОС Linux.	15	4	2		9
Тема 7. Основи управління процесами за допомогою Bash	15	4	2		9
Тема 8. Адміністрування Linux з використанням Bash. Розроблення скриптів	15	4	2		9
Тема 9. Bash. Використання регулярних виразів	15	4	2		9
Разом за змістовним модулем 2	60	16	8		36
Усього годин	120	32	16		72

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма навчання
1	<i>Не передбачено</i>	
	Разом	

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма навчання
1	1) Робота в різних терміналах. Віртуальні й графічні консолі. 2) Інтерпретатор команд. Редагування командного рядка. Історія команд. 3) Поняття домашнього каталогу, файли .bashrc, .bash_profile, .bash_history. 4) Одержання довідки. Команда man й info. 5) Одержання/зміна особистої інформації (who, whoami, id, finger, w, chfn, passwd, chsh).	2
2	1) Організація файлової системи. Дерево каталогів. 2) Типи файлів і пристроїв в Linux. 3) Ознайомитися з основними командами для навігації по файловій системі (pwd, cd, dri, ls). 4) Ознайомитися з основними командами для роботи з файлами (каталогами) (rm, mv, cp, cat, less, more). 5) М'які й тверді посилання (ln). 6) Організація пошуку (find, locate, grep). 7) Стандартне уведення/висновок й їхній перенапрямок. 8) Робота з дисками (mount, umount). 9) Програма Midnight Commander.	2
3	1) Загальні відомості про користувачів в Linux. Основні файли конфігурації. 2) Керування користувачами, команди adduser, useradd, userdel, usermod. 3) Зміна прав доступу до файлів і каталогів (chmod, chgrp). 4) Зміна власника файлу й каталогів (chown) 5) Команди для роботи із групами groupadd, groupdel, groupmod.	2

	1) Робота з механізмом квот (quota, quotaoff, quotaon, quotastats і т.д.)	
4	1) Стан процесів. Сигнали. Дерево сигналів. 2) Команди ps, top, mce, remce, kill, pstree. 3) Перевід процесу у фоновий режим, зміна пріоритетів процесу. 4) Команда nohup. 5) Демони в ОС Linux. 6) Керування пам'яттю в системі. Область SWAP.	2
5	1) Ознайомитися із засобами редагування текстів в Linux. 2) Редактор текстів joe. 3) Редактор текстів vi 4) Підсистема печаті в Linux. 5) Упакування файлів в ОС Linux. Архіватори tar+gzip.	2
6	1) Основні методи роботи з командним інтерпретатором. 2) Службові символи при програмуванні. 3) Сканування й обробка текстів. 4) Базові регулярні вирази. 5) Команда tail, head, sort. 6) Структура командного файлу Linux.	2
7	1) Установка програм. 2) Використання утиліти rpm. 3) Компіляція програм з первинного коду. 4) Поняття про ядро. Версії ядра Linux. Модульна структура ядра. 5) Компіляція ядра. Використання команди make та menuconfig. 6) Основні етапи збирання та компіляції ядра.	4
	Разом	16

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Денна форма навчання
	1)	
	Разом	

8. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин

з/п		Денна форма навчання
1	Класифікація системного програмного забезпечення. Поняття операційної системи.	4
2	Взаємодія користувача із системою за допомогою термінального пристрою й інтерпретатора командної строки. Одержання довідки.	8
3	Структура файлової системи ОС Linux. Робота з файлами й каталогами. Пристрої в Linux. Типи файлів.	8
4	Права доступу, привілеї й типи користувачів в ОС Linux.	8
5	Процеси в Linux. Демони. Керування пам'яттю.	8
6	Текстові редактори. Редагування текстів. Печатка в ОС Linux. Робота з архіваторами.	9
7	Утиліти командної строки. Прості командні скрипти. Програмування мовою shell.	9
8	Етапи завантаження ОС Linux. Основні конфігураційні файли й утиліти, що беруть участь у процесі завантаження.	9
9	Ядро ОС Linux. Модульна структура ядра, компіляції, збирання ядра. Установка	9
	Разом	72

9. Індивідуальні завдання

Не передбачено

10. Методи навчання

Проведення аудиторних лекцій, практичних занять, консультацій, а також самостійна робота студентів за матеріалами, опублікованими кафедрою.

11. Методи контролю

Проведення поточного контролю, письмового модульного контролю, підсумковий контроль у вигляді заліку.

12. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

12.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1			
Виконання і захист лабораторних (практичних) робіт	0...3	8	0...24
Модульний контроль	0...26	1	0...26
Змістовий модуль 2			
Виконання і захист лабораторних (практичних) робіт	0...3	8	0...24
Модульний контроль	0...22	1	0...26
Усього за семестр			60...100

Семестровий контроль у вигляді заліку проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування. Під час складання семестрового заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з двох теоретичних та одного практичного запитань, максимальна кількість за кожне із запитань, складає 33 балу.

12.2 Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Захистити не менше 50% від усіх завдань практичних занять. Уміти використовувати засоби й основні принципи конфігурування апаратної частини ПК перед установкою ОС

Добре (75-89). Твердо знати необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки, захистити не менше 80% завдань практичних занять. Вміти використовувати фізичну й логічну структури дисків і файлових систем. Знати та вміти користуватись базовими утілітами командного рядка.

Відмінно (90-100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та уміти їх застосовувати. Вміти виконувати аналіз архітектури сучасних ОС й їхніх основних підсистем; опанувати способи і варіанти установки, конфігурування й налаштування ОС (на прикладі ОС Linux)

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

13. Методичне забезпечення

1. Сторінка дисципліни у системі дистанційного навчання «Ментор» [Ел. ресурс]. URL: <https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=3727>

14. Рекомендована література

Базова

1. Nemeth E., Snyder G. UNIX and Linux System Administration Handbook. Addison-Wesley Professional; 2017. 1232 p.
2. Tanenbaum A. Computer Networks. Pearson; 2021. 991 p.
3. Clinton D., Negus C. Ubuntu Linux Bible. Wiley; 2020. 752 p.
4. Зайцев В. Г., Дробязко І. П. Операційні системи : навч. посіб. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 240 с.
5. Операційні системи : навч. посіб. / І. М. Федотова-Півень та ін.; за ред. В. М. Рудницького. Харків : ТОВ «ДІСА ПЛЮС», 2019. 216 с.
6. Погребняк Б. І., Булаєнко М. В. Операційні системи : навч. посіб. Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2018. 104 с.
7. Авраменко В. С., Авраменко А. С. Основи операційних систем. Навчальний посібник. Черкаси : ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2018. 524 с.

Допоміжна

1. Sander van Vugt. Red Hat Enterprise Linux 6 Administration: Real World Skills for Red Hat Administrators. Wiley; 2013. 672 p
2. Robert Love. Linux System Programming: Talking Directly to the Kernel and C Library. O'Reilly Media; 2013. 456 p.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://www.kernel.org>
2. <http://fedoraproject.org>
3. <http://www.ubuntu.com>